

บทที่ 1 บทนำ

ภูมิหลัง

สภาพของสังคมไทยในปัจจุบันนี้เป็นที่ทราบกันดีว่าเกิดปัญหาขึ้นมากมายทั้งในด้านความเป็นอยู่ เศรษฐกิจ สังคม การเมือง ส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดวิกฤตการณ์แบบนี้ขึ้น เพราะที่สังคมไทยเรานั้นหันไปนิยม วัฒนธรรมตะวันตกที่เน้นการบริโภควัตถุต่าง ๆ จนเกิดความสับสน ระบบสังคมที่เคยดีงามของไทยได้รับผลกระทบอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ อันสืบเนื่องมาจากการให้ความสำคัญในด้านเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นการพัฒนาทางด้านวัตถุมากกว่าพัฒนาสังคมในด้านอื่น ๆ โดยเฉพาะการพัฒนาทางด้านจิตใจ จึงทำให้เกิดปัญหาย่อยหย่อนของคุณธรรม จริยธรรม มีการประพฤติปฏิบัติที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม ยังส่งผลไปถึงปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมไทย อาทิ เกิดปัญหาทุจริตคอร์รัปชัน ปัญหา ยาเสพติด ปัญหาหย่าร้าง ปัญหานักเรียนตีกัน การหลงมัวเมาในอบายมุข การปล่อยตัวปล่อยใจ ขาดระเบียบวินัย ไร้ทิศทางของชีวิต ฟุ่มเฟือย และอื่น ๆ อีกมากมาย หากปล่อยไว้จะเป็นผลกระทบ ต่อความมั่นคงของประเทศด้วย (กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม, 2555: 5) นอกจากนี้ ยังพบว่า เยาวชนห่างไกลจากหลักธรรมคำสอนทางศาสนา ทั้งที่สังคมไทยเรานั้นแต่ไหนแต่ไรมาเป็นอยู่กัน อย่างพอเพียงแบบพึ่งพาอาศัยกันและกันหรืออยู่กันแบบพี่น้อง โดยยึดหลักธรรมคำสอนทางศาสนา เป็นหลักในการดำรงชีวิต ดังที่ได้ทราบกันอยู่มาโดยตลอดว่าชีวิตคนไทยนั้นดำเนินไปในรูปแบบวิถีชีวิต ที่เรียกกันว่า “วิถีไทย” แต่เมื่อไม่ใส่ใจกับหลักธรรมคำสอนทางศาสนาแล้ว ผลที่เห็นได้เด่นชัดคือ เยาวชนไทยบางกลุ่มยังขาดคุณธรรม ซึ่งถ้าไม่ได้รับการอบรมสั่งสอนและปลูกฝังในเรื่องคุณธรรม อย่างเพียงพอตั้งแต่เล็กแล้ว เติบโตไปก็จะเป็นภาระของสังคม แต่เมื่อเกิดปัญหาเหล่านี้ขึ้นมาแล้ว ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องจำเป็นต้องรีบดำเนินการเพื่อแก้ปัญหาตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้น

นอกจากนั้น แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564) ได้ชี้ให้เห็น ถึงความจำเป็นในการปรับเปลี่ยนจุดเน้นในการพัฒนาคุณภาพคนในสังคมไทยให้มีคุณธรรมและมีความ รอบรู้อย่างเท่าทันท่ามกลางปัญหาท้าทายหลากหลายที่เป็นอุปสรรคสำคัญสำหรับการพัฒนาประเทศ ในระยะยาว ซึ่งเป็นที่ตระหนักร่วมกันในทุกภาคส่วนว่าการพัฒนาประเทศไทยไปสู่การเป็นประเทศ ที่พัฒนาแล้ว มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนในระยะยาวได้นั้น ประเทศต้องเร่งพัฒนาปัจจัยพื้นฐาน เชิงยุทธศาสตร์ในทุกด้าน เช่น การเพิ่มการลงทุนเพื่อการวิจัยและพัฒนา การพัฒนาคนในภาพรวม ให้เป็นคนที่มีสมรรถนะในทุกช่วงวัยที่สามารถบริหารจัดการการเปลี่ยนแปลงที่เป็นสภาพแวดล้อม การดำเนินชีวิตได้อย่างดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาทุนมนุษย์จากการยกระดับคุณภาพการศึกษา พร้อมทั้งต้องส่งเสริมบทบาทสถาบันทางสังคมในการกล่อมเกลาสรางคนดี มีวินัย มีค่านิยมที่ดี และ มีความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งแนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 ที่มีมุ่งปลูกฝังผู้เรียน ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ โดยส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมทั้งในและ นอกห้องเรียนที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม คุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรและค่านิยม หลักของคนไทย 12 ประการ รวมทั้งเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภัยคุกคามในรูปแบบใหม่ เช่น อาชญากรรม และความรุนแรงในรูปแบบต่าง ๆ สิ่งเสพติด ภัยพิบัติจากธรรมชาติ ภัยจากโรคอุบัติใหม่ ภัยจากไซเบอร์ ฯลฯ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2561: 1-3)

คุณธรรมจึงเป็นสิ่งสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอน ดังพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ในหมวด 1 มาตรา 6 ที่ได้กำหนดให้การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ทั้งนี้ต้องยึดแนวทางการจัดการศึกษาในหมวด 4 มาตรา 23 ที่ระบุว่าจัดการศึกษาต้องเน้นให้ความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสม และในมาตรา 24(4) ได้กำหนดกระบวนการเรียนรู้ โดยจัดกระบวนการสอนผสมผสานความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกรายวิชา ทั้งนี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จของนโยบายที่ 1 ด้านการจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคง ยุทธศาสตร์ที่ 1 จัดการศึกษาเพื่อความมั่นคง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 ให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม คุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตร และค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ ร้อยละ 100 และผู้เรียนร้อยละ 100 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภัยคุกคามในรูปแบบใหม่ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2561: 10)

การศึกษาเป็นการถ่ายทอดความรู้ ทักษะ และเจตคติ และเป็นกระบวนการเรียนรู้การพัฒนาคน ให้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในแนวทางที่ดี เพื่อให้บรรลุถึงขีดความสามารถสูงสุด โดยอาจพิจารณาได้ 2 ลักษณะ คือ การศึกษาในฐานะเป็นสังคมประภคิตที่ถ่ายทอดความรู้และวัฒนธรรมจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่ง และการศึกษาในสถาบันการศึกษาที่ดำเนินการตามบทบาทหน้าที่ของสถาบันโดยมีกระบวนการดำเนินการที่เป็นระบบชัดเจน (ประเวศ เวศชะ, 2559: 10) จึงต้องดำเนินวิถีชีวิตแห่งความพอเพียง นั่นคือ การจัดการศึกษายึดหลัก “3 ห่วง 2 เงื่อนไข” ซึ่ง 3 ห่วง คือ ทางสายกลาง ประกอบไปด้วย ห่วงที่ 1 คือ พอประมาณ หมายถึง พอประมาณในทุกอย่าง ความพอดีไม่มากหรือน้อยจนเกินไป โดยต้องไม่เบียดเบียนตนเอง หรือผู้อื่นให้เดือดร้อน ห่วงที่ 2 คือ มีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผลโดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ และห่วงที่ 3 คือ มีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวเอง หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล ส่วน 2 เงื่อนไขตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ เงื่อนไขที่ 1 เงื่อนไขความรู้ คือ มีความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผน และความระมัดระวังในขั้นตอนปฏิบัติ และเงื่อนไขที่ 2 เงื่อนไขคุณธรรม คือ มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต และนำเอาคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ได้แก่ ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ มีวินัย สุภาพ สะอาด สามัคคี และมีน้ำใจ ซึ่งเป็นทิศทางของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ในด้านพันธกิจที่พัฒนาคุณภาพผู้เรียนสู่มาตรฐานสากล โดยกำหนดเป้าประสงค์ให้นักเรียนมีคุณภาพตามมาตรฐาน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มสูงขึ้น มีทักษะที่เป็นสากล มีทักษะการอ่าน การเขียน การคำนวณ มีคุณธรรม จริยธรรม และมีสุขภาวะที่ดี โดยมีโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. เป็นส่วนหนึ่งของการขับเคลื่อนดังกล่าว (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2, 2561: 10)

โครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. เป็นการดำเนินงานเพื่อสืบสานพระราชปณิธานเดินตามรอยเบื้องพระยุคลบาทของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร

(รัชกาลที่ 9) ตามพระราชประสงค์ของพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 10) ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ได้มอบหมายให้รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการดำเนินงานตามนโยบายภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ชาติเกี่ยวกับเรื่อง คุณธรรม โดยร่วมหารือกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในฐานะผู้รับผิดชอบการจัดการศึกษาสำหรับเยาวชนส่วนใหญ่ของประเทศให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ อีกทั้งรับผิดชอบในการจัดการศึกษาเพื่อให้เยาวชนทุกคนมีความรู้ความสามารถ เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข ตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ โดยผลการหารือสรุปได้ว่าการพัฒนาคุณธรรมให้กับเยาวชนของชาติจำเป็นต้องดำเนินการจัดทำ “โครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.” เพื่อพัฒนาโรงเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้นักเรียน ครู ผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษาตระหนักรู้ เข้าใจ และมีกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผลซึ่มซบคุณค่าแห่งคุณธรรมความดีอย่างเป็นธรรมชาติ และสร้างความรู้สึกรักผูกพันชีวิต รวมทั้งสร้างเครือข่ายชุมชนองค์กรแห่งคุณธรรม โดยประสานความร่วมมือจากหน่วยงาน และองค์กรที่ทำงานด้านคุณธรรมอย่างเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน ซึ่งรูปแบบของโรงเรียนคุณธรรมนั้น เป็นเรื่องที่ไม่ซับซ้อนและทำได้ง่าย เป็นการลงทุนต่ำแต่ได้กำไรมาก และสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนได้จริง โดยหลักการของโรงเรียนคุณธรรมสามารถนำไปใช้ได้กับโรงเรียนในทุกศาสนา ซึ่งไม่ผูกขาดกับศาสนาใดศาสนาหนึ่ง เปรียบเสมือนเป็นคุณธรรมสากลที่จะช่วยให้พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในโรงเรียน “ลดลง” และส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ “เพิ่มขึ้น” ซึ่งนับเป็นการพัฒนาเยาวชน ผู้ปกครอง และชุมชน ได้อย่างยั่งยืน (สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2561: 2)

โรงเรียนบ้านวังเต่า ได้รับการคัดเลือกจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามประกาศลงวันที่ 22 มกราคม พ.ศ. 2561 ให้เป็นหน่วยขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ประจำสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 เพื่อทำหน้าที่เป็นแหล่งเรียนรู้ ศึกษาดูงาน และฝึกอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษา รวมถึงสนับสนุนการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในด้านบุคลากรและองค์ความรู้ให้กับโรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ตามวัตถุประสงค์ของโครงการ โรงเรียนบ้านวังเต่าได้ตอบสนองเจตนารมณ์ดังกล่าวโดยพัฒนานักเรียนให้ตระหนักรู้ เข้าใจ และมีกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล ซึ่มซบคุณค่าแห่งคุณธรรมความดีอย่างเป็นธรรมชาติ สร้างความรู้สึกรักผูกพันชีวิต และภูมิใจในการทำความดี ตลอดจนสร้างเครือข่ายชุมชนองค์กรแห่งคุณธรรมด้วยการขอความร่วมมือจากหน่วยงานและองค์กรที่ทำงานด้านคุณธรรมอย่างเป็นรูปธรรม ชัดเจนและมีความต่อเนื่อง โรงเรียนบ้านวังเต่า (2560: 93) จึงได้บรรจุ “โครงการเส้นทางสร้างคนดี” ไว้ในแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปีการศึกษา โดยมีกิจกรรมต่าง ๆ จำนวน 6 กิจกรรม ได้แก่ 1) กิจกรรม H2 (Heart) 2) กิจกรรมค่ายคุณธรรมอัตลักษณ์ 3) กิจกรรมบันทึกความดี 4) กิจกรรมโครงการคุณธรรม 5) กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (ลูกเสือ-เนตรนารี) และ 6) กิจกรรมวันสำคัญ ซึ่งได้ดำเนินการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง นำไปสู่การพัฒนาและปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ได้อย่างยั่งยืน และนำไปขยายผลต่อเครือข่ายได้

ดังนั้น ผู้ประเมินจึงมีความสนใจที่จะประเมินโครงการเส้นทางสร้างคนดีของโรงเรียนบ้านวังเต่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 โดยการประเมินในครั้งนี้ ผู้ประเมินเลือกรูปแบบการประเมินแบบ CIPPIEST ซึ่งเป็นวิธีการประเมินที่เพิ่มขึ้นจากการขยาย การประเมินผลผลิตตามรูปแบบการประเมินแบบซีพีบี (CIPP Model) ของสตีฟเฟิลบีมและซิงคฟิล

(Stufflebeam; & Shinkfield, 2007: 334-346) แบบเต็ม ทั้งนี้เพราะรูปแบบการประเมินแบบ CIPPIEST เป็นรูปแบบที่มีระบบการประเมินที่ครอบคลุมในทุก ๆ ด้านที่ลุ่มลึกขึ้น โดยผลการประเมินที่ได้จะทำให้เข้าใจพฤติกรรมการทำงานของบุคคลและองค์กรในลักษณะพฤติกรรมศาสตร์ได้อย่างครอบคลุมและสมบูรณ์มากขึ้น อันจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาทางการศึกษาได้อย่างต่อเนื่อง อนึ่ง ข้อค้นพบนี้จะนำไปสู่การวางแผนพัฒนาโครงการเส้นทางสร้างคนดีของโรงเรียนบ้านวังเต่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 ในปีการศึกษาอื่น ทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติให้เกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้นต่อไป

ความมุ่งหมายของการประเมิน

1. เพื่อประเมินโครงการเส้นทางสร้างคนดีของโรงเรียนบ้านวังเต่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบผลการประเมินโครงการเส้นทางสร้างคนดีของโรงเรียนบ้านวังเต่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 จำแนกตามเพศ อายุ และสถานภาพ
3. เพื่อเปรียบเทียบผลการประเมินโครงการเส้นทางสร้างคนดีของโรงเรียนบ้านวังเต่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 กับเกณฑ์การประเมินที่กำหนด

ความสำคัญของการประเมิน

การประเมินโครงการเส้นทางสร้างคนดีของโรงเรียนบ้านวังเต่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 มีความสำคัญ ดังนี้

1. ได้ข้อมูลตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการสถานศึกษา ครู กรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียน เพื่อนำมาปรับปรุงและพัฒนาในด้านการจัดกิจกรรม ตลอดจนการวางแผนการดำเนินงานตามโครงการในปีต่อไปให้โครงการเส้นทางสร้างคนดีของโรงเรียนบ้านวังเต่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
2. ได้ข้อมูลตามความคิดเห็นของนักเรียน ทราบปัญหา ข้อเสนอแนะที่มีต่อโครงการเส้นทางสร้างคนดีของโรงเรียนบ้านวังเต่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 อันจะเป็นประโยชน์ต่อการนำข้อคิดเห็นมาพิจารณาแก้ไข ปรับปรุงให้ตอบสนองความต้องการของนักเรียน
3. ได้ข้อมูลตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการสถานศึกษา ครู กรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครองนักเรียน ทราบข้อเสนอแนะต่าง ๆ ที่มีต่อโครงการเส้นทางสร้างคนดีของโรงเรียนบ้านวังเต่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 ในมุมมองของผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย อันจะนำทางให้โครงการได้พัฒนาเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น
4. ได้สารสนเทศด้านผลการดำเนินงานจากการบริหารโครงการเส้นทางสร้างคนดีของโรงเรียนบ้านวังเต่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 เพื่อนำผลไปปรับปรุงกระบวนการบริหารจัดการโครงการให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

5. โครงการเส้นทางสร้างคนดีของโรงเรียนบ้านวังเต่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 เป็นแบบอย่างให้กับสถานศึกษาอื่น ได้แนวทางการจัดกิจกรรม ตลอดจนการดำเนินงานตามโครงการไปใช้ในการพัฒนาโครงการอื่นของโรงเรียนให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการประเมิน

1. ขอบเขตเนื้อหา

ผู้ประเมินได้กำหนดขอบเขตโดยทำการประเมินโครงการเส้นทางสร้างคนดีของโรงเรียนบ้านวังเต่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ในปีการศึกษา 2561 โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบ CIPPIEST (Stufflebeam, Gulickson and Wingate, 2002: 66; Stufflebeam and Shinkfield, 2007: 327 อ้างถึงใน รัตนะ บัวสนธ์, 2556: 23 – 24) ซึ่งเป็นมิติ การประเมินที่เพิ่มขึ้นจากการขยายการประเมินผลผลิต (Product evaluation) ตามรูปแบบการประเมิน แบบซีพีพี (CIPP Model) ของสตัฟเฟิลบีมและซิงคฟิลด์ (Stufflebeam; & Shinkfield, 2007: 334-346) แบบเดิม โดยเป็นการจำแนกและตั้งคำถามการประเมินให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ได้แก่ 1) การประเมินบริบท (Context evaluation) เป็นการตรวจสอบสภาพการทำงานที่มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของ โครงการ 2) การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input evaluation) เป็นการตรวจสอบความเหมาะสมของปัจจัย ด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับโครงการ 3) การประเมินกระบวนการ (Process evaluation) เป็นการ ตรวจสอบการดำเนินงานของโครงการและปัญหาที่เกิดขึ้น และในการประเมินผลผลิตซึ่งเป็นการ ตรวจสอบในส่วนที่เป็นผลการดำเนินงานโครงการทั้งหมด ซึ่งประกอบด้วย 4) การประเมินผลกระทบ (Impact evaluation) เป็นการตรวจสอบผลกระทบทั้งด้านบวกและด้านลบของการดำเนินโครงการ 5) การประเมินประสิทธิผล (Effectiveness evaluation) เป็นการตรวจสอบว่าเมื่อสิ้นสุดโครงการแล้ว ประสิทธิภาพสำเร็จมากน้อยเพียงใด 6) การประเมินความยั่งยืน (Sustainability evaluation) เป็นการ ตรวจสอบว่าโครงการมีการดำเนินงานหรือมีการพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่องหรือไม่ และ 7) การประเมิน การถ่ายทอดส่งต่อ (Transportability evaluation) เป็นการตรวจสอบว่ามีการนำผลของโครงการ ที่ประสบผลสำเร็จไปประยุกต์ใช้งานในที่อื่น ๆ หรือไม่

2. ขอบเขตด้านประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูล

เนื่องจากการประเมินในครั้งนี้มีผู้ประเมินได้แบ่งการดำเนินการออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ และระยะที่ 2 การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ดังนั้นจึงกำหนดขอบเขต ด้านประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูล ดังนี้

ระยะที่ 1 การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ

ประชากร ที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการเส้นทางสร้างคนดี ของโรงเรียนบ้านวังเต่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา ครู กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน นักเรียน และผู้ปกครอง นักเรียน จำนวนทั้งสิ้น 117 คน

กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา ครู กรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 ซึ่งผู้ประเมิน ได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie; & Morgan, 1970: 608) จำนวน

รวมทั้งสิ้น 91 คน จากนั้นจึงสุ่มแบบอย่างง่าย (Simple random sampling) ให้ได้ครบตามจำนวนที่ต้องการตามสัดส่วนของประชากร

ระยะที่ 2 การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ

ผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ตัวแทนครู และตัวแทนนักเรียน จำนวน 4 คน ซึ่งเป็นผู้ที่ได้เข้าร่วมทุกกิจกรรมของโครงการเส้นทางสร้างคนดีของโรงเรียนบ้านวังเต่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาานครศรีธรรมราช เขต 2

ผู้ให้ข้อมูลรอง ได้แก่ ครู นักเรียน กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครอง จำนวน 7 คน ซึ่งเป็นบุคคลที่เกี่ยวข้องหรือเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับโครงการเส้นทางสร้างคนดีของโรงเรียนบ้านวังเต่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาานครศรีธรรมราช เขต 2

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ศึกษา คือ ผลการประเมินโครงการเส้นทางสร้างคนดีของโรงเรียนบ้านวังเต่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาานครศรีธรรมราช เขต 2 ตามรูปแบบการประเมินแบบ CIPPIEST ประกอบด้วย 7 ด้าน ได้แก่

- 3.1 การประเมินบริบท (Context evaluation)
- 3.2 การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input evaluation)
- 3.3 การประเมินกระบวนการ (Process evaluation)
- 3.4 การประเมินผลกระทบ (Impact evaluation)
- 3.5 การประเมินประสิทธิผล (Effectiveness evaluation)
- 3.6 การประเมินความยั่งยืน (Sustainability evaluation)
- 3.7 การประเมินการถ่ายทอดส่งต่อ (Transportability evaluation)

4. ขอบเขตด้านเวลา

ระยะเวลาของการประเมินโครงการเส้นทางสร้างคนดีของโรงเรียนบ้านวังเต่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาานครศรีธรรมราช เขต 2 เริ่มตั้งแต่วันที่ 16 พฤษภาคม พ.ศ. 2561 ถึงวันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2562

นิยามศัพท์เฉพาะ

การประเมินโครงการเส้นทางสร้างคนดีของโรงเรียนบ้านวังเต่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาานครศรีธรรมราช เขต 2 ผู้ประเมินได้กำหนดนิยามศัพท์เพื่อให้เข้าใจตรงกันไว้ดังนี้

โครงการเส้นทางสร้างคนดีของโรงเรียนบ้านวังเต่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาานครศรีธรรมราช เขต 2 หมายถึง โครงการที่โรงเรียนบ้านวังเต่าได้ดำเนินการในปีการศึกษา 2561 ตั้งแต่วันที่ 16 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2561 ถึงวันที่ 31 เดือน มีนาคม พ.ศ. 2562 โดยมีแนวคิดมาจากกระบวนการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ตามแนวทางของมูลนิธิยุวสถิรคุณ ด้วยการจัดกิจกรรมต่าง ๆ จำนวน 6 กิจกรรม ประกอบด้วย

1. กิจกรรม H2 (Heart) หมายถึง การส่งเสริม พัฒนา และปลูกฝังค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม การทำประโยชน์เพื่อสังคม เพื่อให้นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์จนเป็นลักษณะนิสัย และมีจิตสำนึกที่ดีต่อตนเองและส่วนรวม

2. กิจกรรมค่ายคุณธรรมอัตลักษณ์ หมายถึง การจัดค่ายที่ให้ความรู้ด้านคุณธรรม อบรม บ่มเพาะให้นักเรียนรู้พื้นฐานการใช้ชีวิต อยู่ร่วมกันในโรงเรียนบ้านวังเต่าอย่างมีความสุข เรียนรู้ความดีงาม ตลอดจนมรรยาทต่าง ๆ ที่พึงปฏิบัติต่อกันและกันในสังคม

3. กิจกรรมบันทึกความดี หมายถึง การฝึกให้นักเรียนมีจิตสำนึกที่ดีในการพัฒนาตนเองให้มี คุณธรรม จริยธรรม รู้จักบำเพ็ญตนเพื่อสาธารณประโยชน์ มีเจตคติที่ดีต่อตนเอง เพื่อน ครู และบุคคล ทั่วไป ตลอดจนบันทึกความดีที่ตนเองปฏิบัติในชีวิตประจำวัน

4. กิจกรรมโครงการคุณธรรม หมายถึง การสร้างโครงการความดี ซึ่งเป็นนวัตกรรม การเรียนรู้ที่ส่งเสริมการทำความดีมีคุณธรรมแบบเชิงรุก โดยให้นักเรียนเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของกิจกรรม การเรียนรู้นี้เองผ่านเทคนิควิธีการเรียนรู้แบบโครงการ (Project Approach) โดยประเด็นที่เลือกทำ โครงการนั้นเกิดขึ้นมาจากความสนใจและความคิดริเริ่มของนักเรียนเอง

5. กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (ลูกเสือ-เนตรนารี) หมายถึง การพัฒนาเยาวชนให้เป็นพลเมืองดี โดยไม่คำนึงถึงเชื้อชาติ ศาสนา ทั้งนี้เป็นไปตามความมุ่งประสงค์ หลักการ และวิธีการซึ่งลูกเสือโลก ได้กำหนดไว้ นอกจากนั้นมุ่งพัฒนาสมรรถภาพของนักเรียนทั้งทางสมอง ร่างกาย จิตใจ และศีลธรรม เพื่อให้เป็นบุคคลที่มีความประพฤติ ดีงาม ไม่กระทำความให้เป็นปัญหาต่อสังคม และดำรงชีวิตอย่างมีความหมายและสุขสบาย

6. กิจกรรมวันสำคัญ หมายถึง การจัดกิจกรรมในวันที่ตรงกับเหตุการณ์สำคัญทั้งในอดีตและ ปัจจุบัน เพื่อเป็นการระลึกถึงความสำคัญของวันนั้นและเพื่อเป็นการกระตุ้นเตือนให้นักเรียนได้ตระหนัก และระลึกถึงเหตุการณ์สำคัญในวันนั้นด้วยความภาคภูมิใจ หรือเพื่อเป็นแบบอย่างในการประพฤติปฏิบัติ ที่ดีงามสืบทอดต่อกันมา ซึ่งวันสำคัญของโรงเรียนบ้านวังเต่า ได้แก่ 1) วันไหว้ครู 2) วันเข้าพรรษา 3) วันสถาปนาคณะลูกเสือแห่งชาติ 4) วันเฉลิมพระชนมพรรษา รัชกาลที่ 10 5) วันแม่แห่งชาติ 6) วันสถาปนาโรงเรียนบ้านวังเต่า 7) วันที่ระลึกสมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า 8) วันพ่อแห่งชาติ 9) วันคริสต์มาสและขึ้นปีใหม่ 10) วันเด็กแห่งชาติ และ 11) วันปิดกล่องชอล์ก

ครู หมายถึง ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตำแหน่ง ครู ครูผู้ช่วย ครูอัตราจ้าง และ เจ้าหน้าที่ธุรการ ของโรงเรียนบ้านวังเต่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ปีการศึกษา 2561

กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง ตัวแทนของประชาชนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในหมู่บ้าน และชุมชนที่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านวังเต่า ประกอบด้วย ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่า ผู้แทนองค์กรศาสนา และผู้แทน ผู้ทรงคุณวุฒิ

นักเรียน หมายถึง ผู้เรียนในโรงเรียนบ้านวังเต่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 6 ปีการศึกษา 2561

ผู้ปกครองนักเรียน หมายถึง บุคคลที่รับนักเรียนของโรงเรียนบ้านวังเต่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 6 ปีการศึกษา 2561 ไว้ในความปกครองหรืออุปการะเลี้ยงดู หรือบุคคลที่นักเรียนร่วมอยู่อาศัย

นิยามเชิงปฏิบัติการ

การประเมินโครงการ หมายถึง กระบวนการรวบรวมข้อมูลจากกิจกรรมหรือการปฏิบัติงาน โครงการเส้นทางสร้างคนดีของโรงเรียนบ้านวังเต่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 ปีการศึกษา 2561 โดยมีวิธีดำเนินการอย่างเป็นระบบ มีระเบียบวิธี ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ เพื่อนำผลการปฏิบัติกิจกรรมมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์หรือเป้าหมาย ที่กำหนดไว้ว่าบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่เพียงใด เพื่อใช้ในการตัดสินใจ จัดทำ ระบุ ยุบเลิก พัฒนา โครงการและให้ได้ทราบว่าโครงการนี้มีจุดเด่น จุดด้อย สมควรปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้นอย่างไร หรือไม่ควร ทำโครงการนี้อีกต่อไป โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบ CIPPIEST ซึ่งประเด็นในการประเมินประกอบด้วย

1. ด้านบริบท (Context) หมายถึง การตรวจสอบสภาพความจำเป็นที่ต้องมีการจัดโครงการ เส้นทางสร้างคนดีของโรงเรียนบ้านวังเต่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 ขึ้นมา โดยประเมินจากสภาพแวดล้อมภายนอกเพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศก่อนที่ จะนำมาสู่การตั้งวัตถุประสงค์ของโครงการ รวมทั้งประเมินความเป็นไปได้ของโครงการ วิเคราะห์ปัจจัย ต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดทำโครงการและการตั้งวัตถุประสงค์ของ โครงการ ประกอบด้วย นโยบายด้านคุณธรรมของกระทรวงศึกษาธิการ นโยบายของสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน นโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 นโยบายของโรงเรียนบ้านวังเต่า และความต้องการจำเป็นที่ส่งผลต่อการเขียน วัตถุประสงค์ของโครงการ

2. ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) หมายถึง การตรวจสอบปัจจัยนำเข้าเพื่อตัดสินใจในการกำหนด โครงสร้างของโครงการเส้นทางสร้างคนดีของโรงเรียนบ้านวังเต่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 โดยใช้ข้อมูลจากปัจจัยนำเข้าที่เกี่ยวข้องกับโครงการที่จะทำให้ โครงการบรรลุวัตถุประสงค์ โดยพิจารณาความเหมาะสม ความเพียงพอของทรัพยากรที่จะใช้ในการ ดำเนินโครงการ โดยผู้ประเมินทำการประเมินเกี่ยวกับบุคลากร งบประมาณ ระยะเวลา สถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ ความรู้ความสามารถของคณะทำงาน การสนับสนุนของผู้บริหารโรงเรียน ผู้ปกครอง และ บุคลากรในชุมชน

3. ด้านกระบวนการ (Process) หมายถึง การตรวจสอบกระบวนการดำเนินงานโครงการ เส้นทางสร้างคนดีของโรงเรียนบ้านวังเต่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 ว่าครบถ้วนตามแผนที่ได้วางไว้หรือไม่ ทำให้ได้สารสนเทศในเรื่องของจุดแข็งและ จุดอ่อน รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินโครงการ ซึ่งเป็นการตรวจสอบระหว่างการดำเนิน โครงการเพื่อปรับปรุงแก้ไขในทันทีและหรือตรวจสอบเมื่อโครงการสิ้นสุดลงแล้ว เพื่อนำผลจากการ ตรวจสอบพัฒนาให้เกิดความก้าวหน้าของโครงการยิ่งขึ้นไป ซึ่งผู้ประเมินได้ดำเนินการตรวจสอบเกี่ยวกับ ความเหมาะสม/เพียงพอของกิจกรรมทั้ง 6 กิจกรรม การนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล

4. ด้านผลผลิต (Product) หมายถึง การตรวจสอบในส่วนที่เป็นผลการดำเนินงานโครงการ เส้นทางสร้างคนดีของโรงเรียนบ้านวังเต่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 ซึ่งในการประเมินครั้งนี้จะเป็นการตรวจสอบเกี่ยวกับผลสำเร็จในส่วนที่ได้ขยาย แนวคิดจากผลผลิต ประกอบด้วย

4.1 ด้านผลกระทบ (Impact) หมายถึง การตรวจสอบสิ่งที่เกิดขึ้นจากการดำเนิน โครงการเส้นทางสร้างคนดีของโรงเรียนบ้านวังเต่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

นครศรีธรรมราช เขต 2 โดยที่ผู้ประเมินไม่คาดคิดว่าจะเกิดขึ้น เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นนอกเหนือจากวัตถุประสงค์ของการดำเนินโครงการ ทั้งที่เป็นด้านบวกและด้านลบ

4.2 ด้านประสิทธิผล (Effectiveness) หมายถึง การตรวจสอบสิ่งที่เกิดขึ้นเมื่อโครงการเส้นทางสร้างคนดีของโรงเรียนบ้านวังเต่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 สิ้นสุดลงแล้ว ว่าประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใด เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการหรือไม่ ประกอบด้วย 1) ผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 2) รางวัล/ผลงานด้านคุณธรรมที่นักเรียนได้รับการแข่งขัน ทักษะทางวิชาการในระดับต่าง ๆ และ 3) รางวัล/ผลงานด้านคุณธรรมของโรงเรียนบ้านวังเต่า ผู้บริหาร และครู ที่มีรากฐานมาจากการปฏิบัติงานที่ดีด้านคุณธรรม (Good Practices)

4.3 ด้านความยั่งยืน (Sustainability) หมายถึง การตรวจสอบความต่อเนื่องของโครงการเส้นทางสร้างคนดีของโรงเรียนบ้านวังเต่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 ว่าโครงการยังสามารถดำเนินต่อไปได้อย่างต่อเนื่องในแต่ละปีการศึกษา และการรักษาไว้ซึ่งความสำเร็จของโครงการ

4.4 ด้านการถ่ายทอดส่งต่อ (Transportation) หมายถึง การตรวจสอบผลที่ประสบความสำเร็จของโครงการเส้นทางสร้างคนดีของโรงเรียนบ้านวังเต่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนในการถ่ายทอดความรู้ให้ผู้อื่น และความสำเร็จของโครงการที่สามารถเป็นแบบอย่างของโครงการให้กับโรงเรียนอื่นหรือผู้ที่สนใจ มีการนำรูปแบบ การดำเนินงานของโครงการที่ประสบผลสำเร็จไปประยุกต์ใช้หรือปรับปรุงใช้ในโครงการอื่น ๆ มีการจัด แสดงและเผยแพร่ผลงานของโครงการในนิทรรศการทางวิชาการและในโอกาสต่าง ๆ ตามความเหมาะสม มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการศึกษาดูงานจากโรงเรียนอื่น ๆ

ในการประเมินโครงการเส้นทางสร้างคนดีของโรงเรียนบ้านวังเต่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 ผู้ประเมินพัฒนาแบบประเมินโดยสร้างข้อคำถามขึ้น จากการศึกษาทฤษฎี แนวคิด เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งแบบประเมินมีจำนวนทั้งหมด 65 ข้อ เป็นแบบมาตรประมาณค่า 6 ระดับ จากแสดงระดับความคิดเห็นน้อยที่สุดให้ 1 คะแนน จนถึงแสดงระดับ ความคิดเห็นมากที่สุดให้ 6 คะแนน โดยมีค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง 0.72 – 0.84 และมีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ของครอนบาค เท่ากับ 0.91

กรอบแนวคิดของการประเมิน

จากการศึกษาหลักการ แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินโครงการเส้นทาง สร้างคนดีของโรงเรียนบ้านวังเต่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 ผู้ประเมินเลือกใช้รูปแบบการประเมิน CIPPIEST คือ ส่วนปรับขยายของรูปแบบการประเมิน CIPP โดยปรับขยายการประเมินผลผลิต (Product Evaluation) ออกเป็นการประเมินผลกระทบ (Impact Evaluation) การประเมินประสิทธิผล (Effectiveness Evaluation) การประเมินความยั่งยืน (Sustainability Evaluation) และการประเมินการถ่ายทอดส่งต่อ (Transportability Evaluation) ของสิ่งที่ได้รับการประเมิน ซึ่งมักได้แก่ โครงการ แผนงานหรือสิ่งแทรกแซงต่าง ๆ โดยที่ส่วนขยายของมิติ การประเมินที่เพิ่มขึ้นนี้มีความหมายครอบคลุมรวมถึงการประเมินผลผลิตเดิมและการประเมินผลลัพธ์

นั่นเอง ทั้งนี้ความหมายของมิติการประเมินที่เพิ่มขึ้น พิจารณาได้จากการตั้งคำถาม การประเมิน (Evaluation Questions) แต่ละมิติ ดังนี้ (Stufflebeam, Gulickson and Wingate, 2002: 66; Stufflebeam and Shinkfield, 2007: 327 อ้างถึงใน รัตนะ บัวสนธ์, 2556: 23 – 24)

1. การประเมินผลกระทบ เป็นการประเมินโดยตั้งคำถามว่า สิ่งที่ได้รับผลประโยชน์ (จากโครงการหรือสิ่งแทรกแซง) ได้รับเกินไปกว่าเป้าหมายความต้องการ ที่จะได้รับตอบสนองตามความต้องการจำเป็นนั้นคืออะไรบ้าง คำถามนี้ชี้ให้เห็นว่าไม่ว่าสิ่งที่ได้รับเกินไปกว่าที่กำหนดไว้ นั้นจะเป็นไปในทางบวกหรือทางลบก็ล้วนแต่เป็นผลกระทบทั้งสิ้น

2. การประเมินประสิทธิผล เป็นการประเมินโดยตั้งคำถามว่า โครงการหรือสิ่งแทรกแซง บรรลุตอบสนองความต้องการจำเป็นของกลุ่มผู้รับประโยชน์ได้อย่างครอบคลุมหรือไม่

3. การประเมินความยั่งยืน เป็นการประเมินโดยตั้งคำถามว่า แนวทางการปฏิบัติอย่างเป็นระบบหรือเป็นทางการเกี่ยวกับการนำโครงการไปใช้ให้ประสบผลสำเร็จอย่างยั่งยืนคืออะไร คำถามดังกล่าวมุ่งพิจารณาประเมินความคงอยู่หรือความต่อเนื่องในการทำโครงการที่ประสบผลสำเร็จไปใช้ รวมถึงวิธีการในการรักษาไว้ซึ่งความสำเร็จของโครงการดังกล่าว

4. การประเมินการถ่ายทอดส่งต่อ เป็นการประเมินโดยตั้งคำถามว่า มีการนำโครงการหรือสิ่งแทรกแซงที่ประสบผลสำเร็จไปประยุกต์หรือปรับปรุงใช้ในที่อื่น ๆ หรือไม่

และจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินโครงการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง อาทิ สุชาติ จำปาสี (2556: บทคัดย่อ), เปรมาพร ฉิมจันทร์ (2554: บทคัดย่อ), จิรประภา จาริรักษ์ (2555: บทคัดย่อ), ชลนันท พลอยระหาญ (2555: บทคัดย่อ) เป็นต้น เมื่อเปรียบเทียบแล้วพบว่าปัจจัยส่วนบุคคลมีผลการประเมินโครงการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผู้ประเมินจึงคาดว่าเพศ อายุ และสถานภาพที่แตกต่างกันน่าจะมีความคิดเห็นต่อการประเมินโครงการแตกต่างกัน ผู้ประเมินจึงได้กำหนดการประเมินตามสมมติฐาน ดังนี้

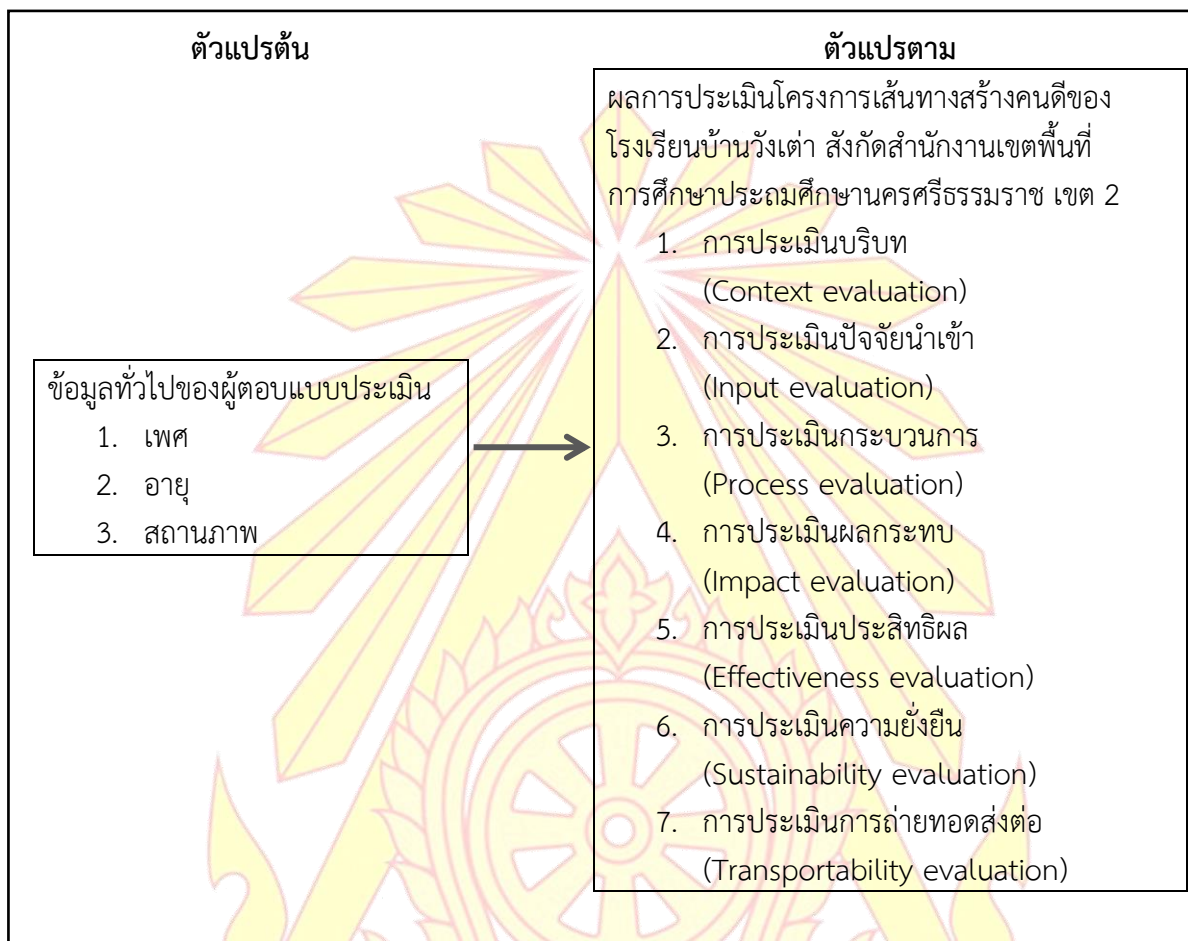
1. เพศที่ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการประเมินโครงการเส้นทางสร้างคนดีของโรงเรียนบ้านวังเต่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 แตกต่างกัน

2. อายุที่ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการประเมินโครงการเส้นทางสร้างคนดีของโรงเรียนบ้านวังเต่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 แตกต่างกัน

3. สถานภาพที่ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการประเมินโครงการเส้นทางสร้างคนดีของโรงเรียนบ้านวังเต่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 แตกต่างกัน

สพป.นศ.๒

โรงเรียนบ้านวังเต่า

ภาพประกอบ 1.1 กรอบของการประเมินตามสมมติฐาน

